

IN SPAGAAT

de dagelijkse keuze tussen werk en privé
een onderzoek van ABN AMRO

Presentatie
Yvonne M.E. Berkhoff
BERKHOFF CONSULT
20 augustus 2009

ABN AMRO WIL GEZINNEN HELPEN ONTSTRESSSEN IN HET SPITSUUR VAN HUN LEVEN

ONDERZOEK ABN AMRO VAN BELANG

- ABN AMRO heeft 20.800 medewerkers in dienst
- 2.705 medewerkers hebben meegedaan aan het onderzoek en 1.716 van hen hebben thuis kinderen wonen
- Deelnemers met kinderen hebben gemiddeld 1,9 kinderen
- Ze hebben een vragenlijst met 121 vragen ingevuld
- Een dergelijk onderzoek in NL met zoveel deelnemers is waardevol voor ABN AMRO én van belang voor andere werkgevers en de overheid

OPVALLENDE RESULTATEN

- Het werk interfereert meer met het privéleven dan omgekeerd
- Het werk komt bij de deelnemers dus op de 1e plaats
- Alleen als men écht privé verantwoordelijkheden moet nemen, zal men ontbreken op het werk
- De mannelijke deelnemers hebben meer last van werkstress
- Mannen zijn gelukkiger dan vrouwen na het krijgen van kinderen
- De vrouwelijke deelnemers hebben meer last van privéstress
- Het hebben van kinderen heeft een sterker stressverhogend effect op vrouwen

WERK-THUIS EN THUIS-WERK STRESS

In de wetenschappelijke literatuur worden de volgende termen voor de disbalans tussen werk en privéleven gebruikt:

WERK-THUIS INTERFERENTIE (WTI) → WERK-THUIS STRESS

THUIS-WERK INTERFERENTIE (TWI) → THUIS-WERK STRESS

LITERATUUR: OORZAKEN VAN WTI EN TWI

Overbelasting

Rolconflict

Conflicten
thuis

Ontbreken
flexibele
werktijden

Te sterke
betrokken-
heid bij werk

Gebrek aan
steun op werk

Te sterke
betrokken-
heid bij privé

Gebrek aan
steun privé

Geen
mogelijkheid
krijgen thuis
te werken

Geen tijd voor
zorgtaken

Spillover
Crossover

HEBBEN DE DEELNEMERS AAN HET ONDERZOEK LAST VAN WERK-THUIS STRESS EN/OF THUIS-WERK STRESS?

Conclusies

- Ja, zowel werk-thuis stress als thuis-werk stress, echter het werk interfereert meer met het privéleven dan omgekeerd
- Het werk komt bij de deelnemers dus op de 1e plaats
- Alleen als men écht privéverantwoordelijkheden moet nemen, zal men ontbreken op het werk

VAN WELKE WERKSTRESS- EN PRIVÉSTRESSFACTOREN HEBBEN DE DEELNEMERS LAST?

Werkstress factoren

- Onvoldoende mogelijkheden om de werktijden zelf te regelen
- Te weinig invloed op het werktempo
- Privéproblemen zijn niet bespreekbaar op het werk
- Teveel werk
- Geen eigen werkwijze kunnen kiezen

Privéstress factoren

- Te weinig tijd voor privéactiviteiten
- Tijdstip voor het uitvoeren van privéactiviteiten kan men niet zelf bepalen
- Teveel privéactiviteiten te doen

STRESS EN HET EFFECT VAN STEUN

Deelnemers

- die last hebben van werkstress en/of privéstress, hebben meer kans op werk-thuis stress en thuis-werk stress
- die last hebben van werkstress hebben minder kans op werk-thuis stress én thuis-werk stress als zij steun krijgen van hun leidinggevende en/of collega's
- die last hebben van privéstress, hebben minder kans op thuis-werk stress, als zij steun krijgen van hun partner en/of familieleden

HET HEBBEN VAN INWONENDE KINDEREN EN STRESS

- Deelnemers met inwonende kinderen hebben meer last van WTI, TWI, werkstress en privéstress dan deelnemers zonder (inwonende) kinderen

WELKE DEELNEMERS COMBINEREN WERK EN PRIVÉ BETER: MANNEN OF VROUWEN?

- De mannelijke deelnemers hebben meer last van werkstress, ze zijn minder thuis aanwezig en besteden privé meer tijd aan zichzelf
- De vrouwelijke deelnemers hebben meer last van privéstress, ze besteden wel enige tijd aan zichzelf; echter, ze besteden vooral tijd aan de kinderen en aan zorgtaken; het hebben van kinderen heeft een sterker stress verhogend effect op hen

TWEEVERDIENENDE DEELNEMERS: MET 'MINDER STRESS' OF 'MEER STRESS'?

- Tweeverdieners met 'minder stress' beschikken over veel 'buffers' tegen stress
- Zij pakken veel meer zaken t.a.v. werk en privé 'gewoon' beter aan

LITERATUUR: OPLOSSINGEN VOOR WTI EN TWI

Werktijden
afstemmen
op privé

Betere
combinatie
werk-zorg

Levensfasen:
andere
behoeften

Keuze-
systeem
arbeidsvoor-
waarden

Verbetering
ouderschaps-
verlof en
kinderopvang

Realiseren
cultuur-
omslag

Keuzes
afstemming
werk-privé

Internet-
informatie
CNV en
FNV/Menzis

Meer
professionele
zorg

Duobanen op
alle niveaus

Tele- of
thuiswerken
faciliteren

AANBEVELING 1

MEER STEUN VAN DE LEIDINGGEVENDE

Minister Rouvoet (ministerie voor Jeugd en Gezin) op 5 maart 2009:
Het zou voor arbeidsorganisaties de normaalste zaak van de wereld moeten worden om samen met werknemers te zoeken naar de beste individuele oplossing voor ervaren knelpunten tussen werk en gezin

AANBEVELING 2

WERKGEVERS KUNNEN STRESS VERMINDEREN

Werkgevers kunnen, op basis van het ABN AMRO onderzoek, ervan uit gaan dat tussen 15-35% van hun personeelsleden in enige tot sterke mate last heeft van werkstress, privéstress en/of werk-thuis stress en thuis-werk stress

AANBEVELING 3

MEER ONDERZOEK EN ACTIE VAN DE OVERHEID NODIG

- Doel Nederlandse overheid: het aantal werkende vrouwen in 2010 verhogen tot 65%
- Doel Taskforce DeeltijdPlus: dat vrouwen op termijn in grote deeltijdbanen van meer dan 24 uur per week willen en kunnen werken
- Prima doelen! Maar.... hoe gaan we die realiseren?

AANBEVELING 4

GEZINSSTRESS IS EEN SAMENLEVINGSPROBLEEM DAT WE GEZAMENLIJK MOETEN OPLOSSEN

- De overheid, werkgevers én werknemers kunnen meer aandacht besteden aan de vermindering van werk- en privéstress en bijdragen aan het verbeteren van de balans tussen werk en privéleven
- Rolmodellen presenteren van moderne mannen én vrouwen

<http://www.modernemanprijs.nl/demannen>

MOOI VOORBEELD: OP WEG NAAR MEER BALANS

'Deze school is een verademing'

REPORTAGE

Ouders mogen zelf beslissen wanneer zij hun kinderen brengen en halen. 'Het vermindert de dagelijkse stress voor kinderen en ouders.'

Van onze verslaggeefster
Marjon Bolwijn

ZANDVOORT Andries (6) en Serena (7) doen iets dat slechts 38 Nederlandse kinderen deze zomer doen: zij gaan naar school. Zij spelen verstoppertje in een tot school omgedoopte kerk in Zandvoort. 'Ik mag spelen omdat ik mijn rekenwerk af heb', zegt Andries.

Serena en hij zitten op De School, de eerste en nog heel even enige basisschool in Nederland die het hele jaar open is, van 8 tot 18 uur. Vaste schoolvakanties hebben zij niet. Hun ouders mogen in overleg met de leerkracht beslissen op welk tijdstip zij hen brengen en halen en wanneer zij niet vakantie gaan.

'De hele samenleving flexibiliseert, behalve de scholen. Daardoor wordt het voor ouders steeds moeilijker het werkende leven af

te stemmen op het schoolleven van hun kinderen. Wij bieden die mogelijkheid wel en dat vermindert de dagelijkse stress voor kinderen en ouders', verklaart Marjolein Ploegman, initiatiefnemer en directeur van De School, die bekostigd wordt door het Rijk.

Het eerste jaar zit er bijna op. Zoals het er nu naar uitziet zal het aantal leerlingen het komende jaar uitbreiden van 38 naar ongeveer 65.

Zij zijn opgedeeld in drie leeftijdsgroepen en werken zo zelfstandig mogelijk, in hun eigen tempo. Klassikaal onderwijs wordt beperkt gegeven, instructies krijgen leerlingen individueel of in groepjes. De extra activiteiten worden wel gezamenlijk ondernomen. Leerkrachten stellen in overleg met ouders én kind elke tien weken een leerplan op.

Het type ouders dat voor deze school kiest, varieert, zegt Ploegman. Er zijn seizoenswerkers bij die altijd al in hun maagzaten met de lange schoolvakanties in voorjaar en zomer; ouders die kiezen voor school en opvang ineen, en ouders die de schooltijden willen aanpassen aan hun werktijden. Maar ook het individueel gerichte

onderwijs en het grote aanbod aan activiteiten vormen een motief.

Voor Marion Huijben gaven de openingstijden de doorslag. Ze runt met haar man een strandpaviljoen en is daardoor zes maanden per jaar aan het Zandvoortse strand gebonden. Daarnaast werkt ze 2,5 dag als tandarts. Toen De School in augustus vorig jaar de deuren opende, haalde ze haar dochter en zoon van nu 8 en 9 van school in Aerdenhout. Het onderwijs daar beviel goed, maar het was altijd rennen en vliegen om op tijd op school en op het werk te

zijn. 'Deze school is een verademing; we hoeven ons nooit meer te haasten. De dagen dat ik op de tandartspraktijk werk, gaan de kinderen om 8 uur naar school, de dagen dat we op het strandpaviljoen zijn om 10 uur. We halen ze, afhankelijk van de drukte op het werk, tussen 16 en 18 uur op. We hoeven geen au pair meer in te huren en kunnen eindelijk zonder problemen in het najaar een paar weken met zijn allen op vakantie.'

Ze zegt dat haar kinderen er geen moeite mee hebben naar school te gaan terwijl vriendjes op

het strand van zes weken vrijheid genieten. 'Wij gaan op vakantie als jullie op school zitten', hoor ik ze zeggen.

De School wil meer dan het leven van kinderen en werkende ouders ontspannen laten verlopen, zegt directeur Marjolein Ploegman, die jarenlang werkte als adviseur in het beroepsonderwijs. Ruimte voor de authenticiteit en talentontwikkeling van kinderen staat centraal, zegt ze.

'Sommige kinderen komen 's ochtends moeilijk op gang en excelleren 's middags. De een gaat 50 kilometer per uur, de ander 40. Dat kan hier allemaal.'

Dit individueel gerichte onderwijs vergt veel van de leerkrachten. 'Het is aanpoten, maar ook uitdagender dan klassikaal lesgeven', zegt Martine Oostdam, leerkracht in de groep 4- tot 7-jarigen. 'Een kind kan meer uit zichzelf halen dan in groepsonderwijs.'

Het is 17 uur 's middags, de leslokalen zijn leeg. De acht kinderen die nog op school zijn, spelen buiten. Oostdam veegt de boel aan kant. 'Het zijn lange dagen. Maar als ik vakantie vier op Gran Canaria in het laagseizoen ben ik verzeerd van een lage prijs en rust.'

Inspectie heeft twijfels over de onderwijstijd

De Onderwijsinspectie houdt De School in Zandvoort scherp in de gaten en betwijfelt of hij aan de eisen voldoet. 'De school mag in de zomervakantie wel open zijn, maar die zes weken gelden niet als onderwijstijd', aldus een woordvoerder. 'De wet schrijft voor dat het aantal lessen wordt verspreid over veertig weken en dat kinderen in de zomer zes weken vrij zijn.' Schooldirecteur Marjolein Ploegman bepleit een soepeler inter-

pretatie van de regels. 'Het is redelijk om reken- en taallessen die wij in de zomer geven wél mee te tellen. Het gaat erom dat kinderen voldoende onderwijs krijgen. Of een rekenles op 2 augustus of 10 september wordt gegeven, is niet van belang. Wij houden ons aan de wettelijke minimumeisen voor onderwijstijd en de kerndelen in het basisonderwijs. Onze leerlingen krijgen eerder méér onderwijs dan wettelijk voorgeschreven', aldus Ploegman.

TOT BESLUIT

- ABN AMRO en 2.705 van haar medewerkers gunnen ons een 'kijkje in de keuken' van het combineren van werk en privéleven
- Het is een belangrijk en waardevol onderzoek dat een vervolg verdient bij veel andere werkgevers en bij de overheid
- De resultaten laten zien hoe de praktijk – niet alleen bij ABN AMRO - eruit ziet als mannen en vrouwen de dagelijkse keuze tussen werk en privé moeten maken

IN SPAGAAT

de dagelijkse keuze tussen werk en privé
een onderzoek van ABN AMRO